

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב תמוז, ה'תשל"ג

חלק ג – יוצא-לאור לש"פ פינחס, י"ט תמוז, ה'תש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע

הרה"ת ר' שמואל בן ברכה תרצה

לרפואה שלימה וקרובה

ושלא יישאר שום רושם כלל

ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

הוספה

ב"ה. יב' מני"א תשט"ו
ברוקלין

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף'ן בריף אַז השם יתברך האָט דיר מצליח געווען און דו האָסט מעורר געווען אַ אידען צו לייגען תפילין עטליכע מאָל, און האָפענטליך וועט ער זיך אויך להבא פירען זיך אַזוי, אשרי חלקו וואָס דו האָסט אויפגעטאָן דעם ענין וועלכער איז אין די באר ואין ערוך. און בייגעלייגט איז דאָ אַ טשעק וועלכען דו וועסט אויסבייטען און קויפען פאַר די געלט אַ שיינע פאַר תפילין, זעלבסט פאַרשטענדליך ניט קיין גרויסע, און אויך אַ סידור מיט ענגלישער איבערזעצונג, און מיט דער צייט אויך אַנדערע נויטיגע זאַכען מעניני יהדות, און וויבאַלד תפילין האָבען דאָך סגולות מיוחדות וועלכע זיינען משעבדים את הלב והמוח ווי עס שטייט אין ספרים און ווערט אויך אַראָפגעבראַכט אין תניא, וועט דאָס מסתמא גרינגער מאַכען צו אויפֿטאָן מיט דער צייט אויך אין די איבעריגע ענינים, והשם יתברך יצליחו.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

[תרגום חפשי]

במענה על המכתב, שהשם יתברך הצליחך ועוררת יהודי להניח תפילין איזה פעמים, ויש לקוות שגם להבא יתנהג כן, "אשרי חלקו" — שפעלת ענין זה, שהוא אין די באר ואין ערוך. ומצורפת בזה המחאה — אותה תפדה, ותקנה במעות אלו זוג תפילין נאות, מובן מעצמו — לא גדולות, וכן סידור עם תרגום אנגלי, ובמשך הזמן — גם עוד דברים נחוצים מעניני יהדות; וכיון שלתפילין יש סגולות מיוחדות — שמשעבדים את הלב והמוח, כמו שכתוב בספרים וגם מובא בתניא — מסתמא יקל זה עליך לפעול במשך הזמן גם בשאר הענינים, והשם יתברך יצליחו.
בברכה.

בייגעלייגט איז דאָ אַ טשעק: ממחנ"י — ע"ס \$18.
תפילין .. משעבדים את הלב והמוח .. אַראָפגעבראַכט אין תניא: פמ"א (נו, ב — "והיינו כמ"ש בש"ע* לשעבד הלב והמוח כו").

(* או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם סי"א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ פינחס, י"ט תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שלישי ואחרון מהתוועדות י"ב תמוז ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון יצא לאור לש"פ קרח חלק שני לש"פ חוקת-בלק, י"ב תמוז).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ז בתמוז — יהפך במב"י ממש לששון ולשמחה, ה'תש"פ,
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

וגו" (עם כל הפרטים), החל מ"דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל", ועד להסיום: "וישראל עושה חיל".

וכל זה נעשה ע"י מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות, כולל גם ימי י"ב-י"ג תמוז, כאשר "אכתי עבדי אחשוורוש אנן"¹⁴⁷.

וזה יעזור גם להפך את כל הימים הבאים לקראתנו לששון ולשמחה, ובקרוב ממש "נאכל שם מן הזבחים וכו"¹⁴⁶, בכיהמ"ק שיבנה במקומו, ובשמחה ובטוב לבב.

לב. רגיל גם בימי השמחה של בעל הגאולה להזכיר אודות תוספת התחזקות בלימוד השיעורים שתיקן בחומש תהלים ותניא — "חת"ת"¹⁴⁸.

וכן — להזכיר אודות ה"מגבית" עבור "קופת רבינו"¹⁴⁹, שכל הרוצה יתנדב כנדבת לכו הטהור, ואם ירצה, יציין שמו ושם אמו, ויזכרוהו — בלי נדר — על הציון של בעל ההילולא.

ועתה נסיים בניגון "ניע זשוריצי חלאַפּצי", שתוכנו, שאין לדאוג על כך שנמצאים עדיין "בדרך", כיון שבקרוב ממש באים ל"בית-מרזח" ("דאָ קאַרטשאַמקע") שבדרך¹⁵⁰, ומשם באים בקרוב ממש לביהמ"ק השלישי, "בית עולמים", שאז תהי' ה"מנוחה ונחלה" האמיתית, וכאמור — בקרוב ממש, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", ו"ביד רמה". [לאחרי שניגנו "ניע זשוריצי חלאַפּצי", הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות אמירת ברכה אחרונה, והזכיר עוה"פ אודות המגבית וההזכרה על הציון. וסיים:]

ותהי' היציאה מימי הגאולה בשמחה ובטוב לבב — "בשמחה תצאו ובשלום תובלון"¹⁵¹, ובקרוב ממש — לקבל פני משיח צדקנו, "והקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁵² והוא — בעל השמחה והגאולה — בתוכם, וכאמור — "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", ו"ביד רמה". [כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "כי בשמחה תצאו".]

יח. דובר לעיל אודות החידוש את אותו האיש ש"זכור לטוב", שהודיע ותיקן בפועל הענין של "מלמדי תינוקות" — שלא יתחיל בהיותו "כבן ט"ז כבן י"ז", אלא בהיותו "כבן שש כבן שבע", ולא רק בעיר מיוחדת, עיר הפלך והמרכז וכו', אלא "בכל עיר ועיר".

ויתירה מזה — ובמיוחד בקשר להתוועדות זו — כפי שבעל השמחה והגאולה ביאר והסביר, שהדרך היחידה שמורה תורת-חיים ותורת-אמת "להשבית אויב ומתנקם" על קיום עם ישראל (כלל ישראל ופרט ישראל) ח"ו, היא — "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", שזהו עוד לפני "כבן שש כבן שבע", שאז נקרא בשם "עולל" ו"יונק".

ולא כפי שטענו אז ממשלת המדינה, שכאשר "ידע הנער", לאחרי שיגדל, אזי ינתן לו לבחור בעצמו דרכו בחיים כרצונו, אבל כל זמן שעדיין אינו מבוגר בדתו, אסור להכריחו ע"י חינוך דתי — שזו היתה אחת הטענות וסיבות המאסר: היתכן שמכריחים "עוללים ויונקים", תינוקות שאינם מבוגרים, שלא מלאו להם י"ח שנה, ללמוד עניני דת.

ועל זה הובהר עוד לפני המאסר, שלא זו בלבד שאי אפשר להמתין עד י"ח שנה, "כבן ט"ז כבן י"ז" (כדברי הגמרא במסכת ב"ב¹⁵⁰), ואפילו לא להמתין עד בר-מצוה, או אפילו עד שיגיע לחינוך, אלא ענין החינוך צריך כבר להתחיל "מפי עוללים ויונקים" — שזה הי' "עיקר" אצל בעל השמחה והגאולה בנוגע לפעולות ולעבודת הקודש שלו, שכיון שיש גזירות על בני, וצריך לבטל את ה"אויב ומתנקם", צריך לחזק את הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז".

יט. ומזה מובן, שאע"פ שהחינוך של בן ט"ז וי"ז תלוי בעיקר באב, הנה בנוגע לבן שש ובן שבע, שע"פ דין "צריך (בן שש) לאמו"¹⁵³, ועאכ"כ "עולל ויונק", ועד ל"יונק" כפשוטו [שמזה נעשה אצל היונק "דם ובשר כבשרו", ולכן נוגע שהמאכל ומשקה של האם יהיו באופן המתאים לרצונו של הקב"ה (ככל פרטי עניני הזהירות שהובאו בשו"ע יו"ד¹⁵⁴ בנוגע למינקת) — הרי לא זו בלבד שהוא זקוק וצריך לאמו, אלא כמעט כל החינוך שלו תלוי באמו.

ואע"פ שהחינוך כפשוטו הוא באופן ש"משמתחיל לדבר אביו מלמדו תורה" — הנה בנוגע לכל היום כולו, כדי שיהי' "יסדת עוז" מפיו של בן שנתיים, או לפניו, בהיותו "יונק", או לאח"ז, בהיותו בגדר "עולל", תלוי הדבר באמו.

(94) רמ"א ספ"א ס"ז.

(93) ראה עירובין רפ"ח. וש"נ.

(150) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 157

ואילך. וראה גם תו"מ חמ"ט ע' 326. וש"נ.

(151) ישע"י נה, יב.

(152) שם כו, יט.

(147) מגילה יד, א. וש"נ.

(148) ראה גם שיחת י"ג תמוז תשכ"ט

סנ"ב (תו"מ חנ"ז ע' 113). וש"נ.

(149) ראה גם שיחת י"ג תמוז דאשתקד

בסופה (תו"מ חס"ט ע' ...). וש"נ.

וענין זה מתחיל מהחינוך שנותנים כתלי הבית. — אין צורך אפילו לבטא זאת בדיובור, אלא עצם הנהגת הבית, כתלי ורהיטי הבית, התמונות שתולים על הקירות, וכל פרטי הבית — יש להם חלק חזק בחינוך ה"עולל" ו"יונק", לא פחות מהחינוך שנותנים לו באופן ישר ע"י שמלמדים אותו תורה וכיו"ב.

ועאכו"כ בנוגע לדברים שנכנסים לבית, אכילה ושתי' — הרי כל הזכות והאחריות מוטלת על "עקרת הבית" זו האשה. ובלשון הגמרא⁹⁵: "כתיב" אעשה לו עזר, במה אשה עוזרת לאדם .. אדם מביא חיטין חיטין כוסס (בתמי'') .. נמצאת מאירה עיני ומעמידתו על רגליו". וזוהי דוגמא לכל הנהגת הבית, שבשעה שהבעל מביא הביתה את המעות שהרויח, אין זה באופן ש"חטים כוסס", מעות אוכל, שהרי אי אפשר לאכול את ה"שטר הירוק", או את המטבע האדומה או הצהובה וכו', אלא באמצעותם צריך להכין מאכל הראוי לאכילת בני אדם. וענין זה תלוי ב"עקרת הבית", שלכן נקראת "עזר כנגדו".

ועד"ז בנוגע לתקנת יהושע בן גמלא, שהצלחתה תלוי' באמהות, שבשעה שנודע להן שפתחו "חדר" וישנם "מלמדי תינוקות", הנה כיון שבנות ישראל כשרות הן, שלחו כולן את ילדיהם לשם. — הי' חסרה רק המציאות של "חדר" עם "מלמד תינוקות" לאן לשלוח את הילדים; אבל אם יש רק מציאות כזו, ומודיעים לה על כך — שולחת היא את הבן והבת, ה"עולל" ו"יונק", כדי שיהי' אצלם הענין ד"יסדת עוז", נוסף על החינוך שנותנים כתלי הבית.

כ. ומזה רואים אשר לא כדעת הטועים שאומרים: איזה מקום תופסות נשי ובנות ישראל בדת ישראל ואמונת ישראל וכו' — אדרבה: הן אלו שבונות את "בית ישראל", הן בתור יחיד ופרט והן בתור כלל.

והגע עצמך:

הדין ש"עד אחד נאמן באיסוריין" — למדים מהנאמנות של אשה בישראל, שהיא נאמנת על ענינים עיקריים בדת ישראל, עם היותה עד אחד.

ויתירה מזה בנדו"ד — שלא זו בלבד שהיא נאמנת, אלא עוד זאת, שהקב"ה קבע את העולם באופן שכל השייך ל"עוללים ויונקים" תלוי באם!

(95) יבמות סג, א (ובפרש"י).

(96) בראשית ב, יח.

(וסיים): וע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות באופן שלא מתחשבים במעמד ומצב איזה שיהי', ואפילו כשידע איניש בנפש'י שהוא במעמד ומצב ד"לא זכו", הרי הוא מתכוון לקבל פני משיח צדקנו, ע"י תוספת עוז בלימוד התורה ובקיום המצוות, ומעמיד "צבאות השם", ע"י שפועל על כל בני שבסביבתו, ועאכו"כ בחינוך ילדי ישראל על טהרת הקודש, בד' אמות של הלכה (ש"משחרב ביהמ"ק איז לו להקב"ה .. אלא ד' אמות של הלכה¹⁴⁰) — אזי מכינים וממהרים את ביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש, בדרכי נועם, בחסד וברחמים, ובשמחה ובטוב לבב. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון ה"בינוני"].

* * *

לא. י"ב-י"ג תמוז נכללים בארבעים יום ראשונים, שעליהם נאמר שהיו "ברצון", ואדרבה: הלימוד שגם ה"אחרונים" היו "ברצון" הוא ממ"ש¹⁴¹ "כראשונה", "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון", והיינו, שה"רצון" שישנו בנעילה דיוהכ"פ — נלקח מארבעים יום ראשונים (שי"ב-י"ג תמוז בתוכם) שהיו "ברצון".

ומזה מובן, שכל הענינים שיהודים מקבלים על עצמם בארבעים יום אלו — נעשים "ברצון" שלמעלה, כיון שישנו הרצון דלמטה, שמושל ושולט על כל הכחות, ועאכו"כ שהרצון שלמעלה מושל ושולט על ב"ד שלמעלה ושלמטה וכו', והקב"ה ממלא את רצונו — להמשיך ברכתו בבני חיי ומזוני רוויחא לכל אחד ואחת במקומו, ועאכו"כ ברכת ה' בלימוד התורה וקיום המצוות.

וכיון שמסירים מבנ"י את כל הדאגות — הנה כיון שהם לומדים תורה ומקיימים מצוות אפילו כשיש "מים רבים" ו"נהרות", הרי עאכו"כ כשהקב"ה נותן להם ברכתו "מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש"¹⁴², ככל הפרטים והפירושים שבדבר¹⁴³ — בודאי שניתוסף בזה באופן של הליכה "מחיל אל חיל"²³.

ועי"ז באים למעמד ומצב ד"ישראל עושה חיל"¹⁴⁴, כמבואר בזהר¹⁴⁵ שקאי על ימות המשיח, שאז יקויים היעוד¹⁴⁶ "ומחץ פאתי מואב

(144) פרשתנו (בלק) כד, יח.

(145) ח"ג ריב, ב.

(146) שם, יז.

(140) ברכות ה, א.

(141) עקב ט, יח ובפרש"י.

(142) תולדות כז, כח.

(143) ראה ב"ר פס"ו, ג.

ועד לברית שכרת הקב"ה עם בני, ש"אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם", מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין"¹³⁰, וכדאיתא במדרש¹³¹, "מה היום קיים ומאיר", כך גם "אתם נצבים היום", באופן ש"קיימים ומאירים", מ"חוטב עציך" ו"שואב מימין" עד "ראשיכם שבטיכם", ועומדים באופן ד"כולכם" "לפני הוי' אלקיכם", וכהמשך הכתובים¹³²: "לעברך בברית הוי' ובאלתו", "למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלקים".

ובקרוב ממש יהי' זה בגלוי, ועד לאופן ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך"¹³³, "אלו תפילין שבראש"¹³⁴, שעל ידם יהי' ניכר שבשעה שיהודי הולך ברחוב משועבד מוחו להקב"ה, לתורתו ומצוותיו. וכשעושים זאת מתוך שמחה וטוב לבב, ובגלוי ובפרהסי' — הרי זה יפעל ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"¹³⁵, כפירוש התרגום: "בריש גלי", "כימי צאתך מארץ מצרים"¹³⁶, וכך יהי' גם בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו, ובאופן ד"אראנו נפלאות"¹³⁶, כפירוש הזהר¹³⁷ שאפילו ב"ימי צאתך מארץ מצרים" ה' זה נחשב לענין של "נפלאות", ובקרוב ממש.

* * *

כט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה מי מנה עפר יעקב וגו'.

* * *

ל. הענין בנגלה¹³⁸ — שיש לתרץ ולתווכח חילוקי הדעות והסתירות שמצינו בנוגע לימות המשיח, כיון שיהיו אז ב' תקופות, בתחילה באופן שלא יבטל דבר ממנהגו של עולם, ואח"כ באופן של חידוש במעשה בראשית; ובהתאם לחילוק בזמן, גם החילוק בנשי' — שגם אם בתחילה יהי' מעמד ומצב ד"לא זכו", יהי' אח"כ מעמד ומצב ד"זכו"; ועד"ז בנוגע לביהמ"ק — שגם אם בתחילה יבנה ע"י משיח, יתוסף בו אח"כ העילוי דבניא דקוב"ה — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א¹³⁹ ונדפסה בלקו"ש חכ"ז ע' 191 ואילך.

(130) ר"פ נצבים. ראה אוה"ת עה"פ (ע' תפו ואילך).

(131) ראה תחומא ר"פ נצבים. פרש"י וש"נ.

שם כט, יב. (132) השעה (המאוחרת) — אומר עתה (עכ"פ

(133) תבוא כח, יו"ד. התחלה (של) ענין בנגלה, בהמשך להמדובר

(134) ברכות ו, א. וש"נ. בהתוועדויות שלפנ"ו.

(135) בשלח יד, ח. (136) משיחות חודש ניסן שנה זו.

(137) (139) משיחות חודש ניסן שנה זו.

(138) מיכה ז, טו.

הקב"ה הי' יכול לקבוע את העולם באופן אחר. — אם החינוך של עוללים ויונקים הוא עיקר גדול, ונוגע לקיום התורה, "שלא תשתכח תורה מישראל", ו"להשבית אויב ומתנקם" — הי' הקב"ה יכול לקבוע את העולם באופן שענין זה יוכל להעשות או ע" האב או ע"י האם.

וכפי שמצינו אצל בעלי-חיים, שיש מינים כאלו שההתעסקות במזונות הילודים היא תפקידו של האב דוקא.

ואעפ"כ קבע הקב"ה אצל "עם קרובו"⁹⁷, אשר "בנו בחרת מכל העמים"⁹⁸ [ומזה נמשך בדרך ממילא בנוגע לכל מין המדובר⁹⁹], שהבטחת אופן ההנהגה והחיים והקיום של "עוללים ויונקים" תלוי לגמרי (או כמעט לגמרי) בידי האם, וגם בידי הבת, שבשעה שמתחנכת ומתכוננת להיות "עקרת הבית" לאחר חתונתה, עלי' לדעת מיד שהיא מתכוננת להיות לא רק "עזר כנגדו", אלא יש כמה ענינים שבהם היא העיקר, להיותה "עקרת הבית", ואילו הבעל (או האב) רק מסייע בידה.

וכאן באים שתי הנקודות ביחד: מחד גיסא — "איזו היא אשה כשרה שעושה רצון בעלה"¹⁰⁰, וביחד עם זה, יש ענינים שדוקא האשה היא זו שצריכה ליישם אותם בנוגע לפועל, והדבר תלוי לגמרי (או כמעט לגמרי) בה.

כא. וכיון "אין הקב"ה מבקש אלא לפי כחן"¹⁰¹ — ברור הדבר שהקב"ה נותן לכל בת ישראל שתוכל להתכונן לסדר החיים שבו תמלא את שליחותה בבנין ביתה בישראל,

וכן ברור הדבר שהיא תהי' "עזר כנגדו" (כיון שהקב"ה אומר שיהודי זקוק ל"עזר כנגדו"), וביחד, ובשמחה ובטוב לבב, יוכלו לעסוק בתומ"צ בחייהם הפרטיים,

וגם לפעול בסביבה שבקרוב להם ובסביבה שמרחוק להם, וכאמור לעיל — "עד אפסי ארץ", ששם יגיע חינוך הכשר וחינוך על טהרת הקודש,

ועד שיהי' "קדוש" בפועל — "אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹⁰², כפי שהי' בשעת מתן-תורה, כך יהי' גם בימינו.

(97) תהלים קמח, יד. ראה תדבאר פ"ט. רמ"א אה"ע

(98) ע"פ נוסח ברכת ק"ש ונוסח הקידוש סוסס"ט.

ותפלת העמידה דיו"ט. ראה תחומא נשא יא. במדב"ר

(99) ראה סה"מ תרנ"ו ס"ע שיט בשוה"ג. פי"ב, ג.

(102) יתרו יט, ו.

ועד שיקויים היעוד של הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז נצא מהגלות "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"¹⁰³, ובאופן שמכל ד' רוחות העולם שנימנו בכתוב¹⁰⁴: "אומר לצפון תני וגו'" — "קהל גדול ישוּבו הנה"¹⁰⁵, כולל גם "עור ופסח" וכיו"ב, שיתרפאו לגמרי (כדאיתא במדרש¹⁰⁶), וילכו לקבל פני משיח צדקנו בשמחה ובטוב לבב, "ושמחת עולם על ראשם"¹⁰⁷.

* * *

כב. דובר לעיל אודות ענין הזכרון על מאורע שאירע כמה זמן שנים ודורות לפני זה, שכיון שתורת-חיים ותורת-אמת דורשת לזכור זאת, וזהו חלק מ"תורה" והוראה, הרי מובן, שזכרון זה צריך להביא הוראה במעשה בפועל, כיון ש"המעשה הוא העיקר"¹⁰⁸ — לחזור ולחיות זאת מחדש; וכיון שבעניני קודש "אין מורידין", אלא אדרבה: "מעלין" — צריך להוסיף יותר בחיות שבדבר.

וכמדובר לעיל שאם רק "יתקע מחשבתו בחוזק" (כלשון הידוע¹⁰⁹) יוכל לחזור ולחיות מאורע זה בכל הפרטים, ועד לסיפור הידוע (המוזכר לעיל)¹¹ אודות איש-צבא, שבשעה שצייר במחשבתו עמידתו ב"מצעד" ("פאָראַד") כשהמלך עובר וסוקר את כל הענינים (ה"כפתורים" וכו') אם מצוחצחים ועומדים במקומם — אזי התעלף, אע"פ שכבר עברו כמה שנים לאחר שגמר שירותו בצבא. ומסיפור זה למדים עד כמה נוגע ענין המחשבה, ועד למ"ש בזהר¹¹⁰ "מחשבה איהו אדם", וכתורת הבעש"ט¹¹¹ ש"במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא".

אבל עדיין יש מקום לטענה:

בשביל לחזור ולחיות מאורע שהי' בעבר, יש צורך ש"יתקע מחשבתו בחוזק" (כנ"ל). וכדי ש"יתקע מחשבתו בחוזק", צריך להיות במעמד ומצב שאין לו ענינים המבלבלים.

אמנם, כיון שאי אפשר לחשוב ולהיות שקוע בשני דברים בבת אחת, והמציאות היא שיש לו כמה ענינים וכמה פרטים שדורשים ותופסים ממנו שימת-לב — ענינים ששייכים לסוג ושטח אחרי לגמרי,

(103) בא יו"ד, ט.
 (104) ישע"י מג, ה"ו.
 (105) ירמ"י לא, ז.
 (106) ראה ב"ר רפצ"ה. וש"נ.
 (107) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.
 (108) אבות פ"א מ"ז.
 (109) תניא ספ"ג.
 (110) ח"א רסו, ב. וראה גם ח"ג רמז, ב.
 (111) ראה כש"ט בהוספות סמ"ח. וש"נ.

דבר עבור הזולת בסבר פנים יפות, הרי הוא מקבל זאת בטוב, ואז ההצלחה היא כמ"פ ככה.

כח. והנה, בנוגע לכללות ההתקשרות של בני" עם הקב"ה מתוך אהבה — "ואהבת את הוי' אלקיך"¹¹⁹, שקשור עם "אהבתי אתכם אמר הוי'"¹²⁰ — נאמר¹²¹ "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה":

הטענה היא שישנם "מים רבים". ואין זה ענין שאינו במציאות, דמיון בלבד, אלא התורה עצמה מעידה שיש מציאות של "מים רבים" ו"נהרות" — "מים הזידונים", ועאכו"כ ויתירה מזה — "מים רבים" של דברי הרשות. אבל אעפ"כ, כשישנה אהבת ישראל להקב"ה — שמעוררת "כמים הפנים לפנים"¹²² את גילוי אהבת הקב"ה לישראל — ישנה ההבטחה ש"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה".

וכפי שמביא רבינו הזקן¹²³ שה"מים רבים" הם בדוגמת מי המבול שכיסו את כל העולם, ואעפ"כ, נכנס יהודי לתוך התיבה, כפירוש הבעש"ט¹²⁴ ש"תיבה" היא מלשון תיבות ואותיות — תיבות התפלה ותיבות התורה, ועי"ז ניצול מכל ה"מים רבים".

ולא זו בלבד ש"לא יוכלו לכבות את אהבה... ולא ישטפוה", אלא אדרבה — שע"ז מתעוררת אצלו אהבה רבה ביותר, "כיתרון האור מן החושך"⁴⁶, שתהי' בתוקף גדול ביותר.

ואז נעשה אצלו מעמד ומצב כמו שהי' אצל נח — שלאחרי יציאתו מן התיבה הי' יכול לבנות עולם שלם, "עולם חדש ראה"¹²⁵, עם חיות ובהמות ושבעים אומות העולם, אלא שהי' זה כפי שחז בונה עולם — באופן ש"וירח הוי' את ריח הניחוח"¹²⁶, שע"ז הבטיח את קיום העולם בכל הפרטים שבזה,

ולאח"ז נמשך הדבר בברית שכרת הקב"ה עם אברהם¹²⁷, ולאח"ז גם הברית שכרת הקב"ה עם משה¹²⁸ — כמבואר בחסידות¹²⁹ ענין שלש הבריתות, ומה שכל אחד מוסיף על הקודם לו,

(119) ואתחנן ו, ה.
 (120) מלאכי א, ב.
 (121) שה"ש ח, ז.
 (122) משלי כז, יט.
 (123) ראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.
 (124) ראה כש"ט בהוספות ס"ח ואילך. ע' ביז ואילך. ד"ה אתם נצבים דש"פ נצו"י תשי"ב (תו"מ ח"ו ע' 175 ואילך). וש"נ.
 (125) ב"ר פ"ל, ח.
 (126) נח ח, כא.
 (127) לך לך טו, יח.
 (128) תשא לד, יו"ד.
 (129) ראה אוה"ת תשא ע' א'תתמו ואילך.
 (119) ואתחנן ו, ה.
 (120) מלאכי א, ב.
 (121) שה"ש ח, ז.
 (122) משלי כז, יט.
 (123) ראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.
 (124) ראה כש"ט בהוספות ס"ח ואילך. ע' ביז ואילך. ד"ה אתם נצבים דש"פ נצו"י תשי"ב (תו"מ ח"ו ע' 175 ואילך). וש"נ.

אדמו"ר, שקיבל חינוך מיוחד מאביו, שגם הוא נתחנך ע"י אביו וכו' בדורות שלפניו — אין זה פלא לכאורה שהי' יכול לפעול זאת בעצמו; אבל מהי השייכות לאנשים כערכנו, שיוכלו לדרוש מהם ענין כזה?

ובכן, גם על זה ישנו ביאור הכי פשוט:

אילו הי' מדובר אודות הנהגה ששייכת אליו בלבד — לא הי' מקדיש זמן לכתוב זאת, ולצוות להדפיס ולהפיץ את הדברים. — ח"ו לדרוש בכבוד עצמו או בכבוד בית אבא. אותם ענינים שעשה ששייכים ליחיד סגולה — לא נתגלו, ועאכו"כ שלא נכתבו, לא נדפסו ולא הופצו.

ואילו הענינים שנתגלו (כמו כללות הסיפור אודות המס"ג על תומ"צ) — עי"ז שלקח מזמנו כדי לכתבם, וצוה להדפיסם בצירוף לסיפור המאסר והגאולה, ביחד עם הפצת המכתב¹¹⁸ אודות ההתוועדות של י"ב-י"ג תמוז שבה יקבלו החלטות בנוגע ללימוד התורה והמצוה — הרי זה בגלל שהדבר נוגע לסלילת הדרך שלאח"ז יוכלו לעשות כן כל אחד ואחת שיגיעו אליהם הדברים, באופן של לימוד המביא לידי מעשה.

וכפי שראו בפועל, שדוקא לאחר המאסר — אפילו עוד לפני הגאולה, ועאכו"כ לאחר הגאולה — נתחזקה הפצת התורה והיהדות לכל פרטי' במדינה ההיא, ביתר שאת וביתר עוז, גם במקומות שעדיין היו זקוקים למס"ג, כידוע כמה פרטים בנוגע לכמה אנשים, שחלקם נמצאים עתה כאן, חלקם בכפר חב"ד וחלקם בכל קצוי תבל, והחלק הכי מאושר בהם — יחידי סגולה מתוך יחידי סגולה — נמצאים עדיין מאחורי מסך הברזל [כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר: מסתמא לא יזיקו הדברים לאף אחד], וממשיכים בעבודתם בקודש מתוך מס"ג.

ועד"ז בנוגע להתחלת הסיפור, שהקדיש כמה שעות כדי למנוע צרה ולענות על שאלה ובקשה של איש פרטי בענין פרטי, ועשה זאת ביגיעת נפש עד שהגוף התעייף, ופעולה זו היתה הכנה שלאח"ז תהי' המס"ג להבטיח "שלא תשתכח תורה מישראל", ע"י הפעולה "להשבית אויב ומתנקם" — שכיון שהדברים נכתבו עבורנו, הרי זה סימן, במכ"ש וק"ו, שלכל אחד מאתנו ניתן כח (נוסף על מה שהי' לו לפני שהתוודע לסיפור זה), שיוכל בפועל ממש להניח הצדה את הענינים הטובים שמונח בהם, כיון שה"מצוה שהזמן גרמא" עתה הוא הענין הכללי "שלא תשתכח תורה מישראל", שיפעל "להשבית אויב ומתנקם".

ויש לעשות זאת באופן של שמחה וטוב לבב, ובמילא, כשעושים

— לא מדובר אודות ענינים אסורים ח"ו, אלא ענינים שהם בשטח אחר, בדוגמת האמור לעיל אודות הצורך לעסוק בלהט ("זיך קאָכן") בענין החינוך, בה בשעה שהוא מוכרח לחשוב אודות ביקור חולים, שזוהי אחת המצוות הכי הגדולות —

א"כ, איך יתכן שתורת-חיים — ש"לא ניתנה למלאכי השרת"¹¹² אלא לבני-אדם, ומתחשבת בכך ש"יצר הרע יש ביניכם"¹¹³ — תדרוש ממנו להתנתק מכל הענינים שאינם ב"שטח" זה?!

ובכן, גם על זה באה הוראה מסיפור המאסר, שאינני יודע אם שמור-לב לכך כראוי, כדלקמן.

כג. בתחילת הסיפור אודות המאסר (מהפרטים שהיו יכולים לגלות מיד), מתאר בעל השמחה והגאולה גם מה שאירע שעות אחדות לפני"ז, ובין הדברים כותב ענין שאירע אמנם במציאות אלא שלכאורה אינו שייך למאסר והגאולה, אבל כיון שכתב זאת, וצוה להדפיס ולהפיץ, הרי מובן שגם ענין זה נוגע לפרשת המאסר והגאולה.

וז"ל¹¹⁴: "גמרתו קבלת האנשים" ("ליחידות") אשר שעותיהם היו קבועות וכו', והייתי יגע במאד מהעבודה כו'. יגע ואין אונים נטלתי את ידי לאכול סעודת ערב במסיבת בני ביתי וכו', והנה צלצל הפעמון ברעש גדול וכו' (ואז הגיעו עם פקודת החיפוש בבית, ולאח"ז הי' המאסר).

ולכאורה, מה נוגע לסיפור המעשה שהי' זה לאחרי "ליחידות", בצאתו מה"ליחידות" יגע כו', שאז אירע כל המשך הדברים?

כד. והביאור בזה — בהקדמה:

ענין ה"ליחידות" בזמנים קבועים בזמן ההוא, לא הי' עבור עסקנות ציבורית. — עסקנים ציבורים היו באים בשעה שלא הסתובבו אנשים בבית, כיון שלא רצו שיבחינו בהם; עבורם נקבעו זמנים מיוחדים, בשעה שלא מסתובבים בבית אנשים צדיים, וכל אחד הגיע בפני עצמו, עם כל עניני הזהירות שהיו דרושים אז.

ועוד ענין בזה — כידוע שבחדר שבו קיבל ל"ליחידות" הי' קיר משותף לדירה נוספת, שידעו שדר בה אדם שהופקד ע"י ה"בולשת" (כפי שנקרא כאן: "סיקרעט סערוויס"¹¹⁵) לדור שם, וחיפש עצות (לשנות את הקיר, אם הי' תחילה עבה כו', כדי) שיוכל לשמוע מה שמדברים בחדר

(114) סה"ש תרפ"ז ע' 179 ואילך.
(115) = השירות החשאי.

(112) ברכות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
(113) שבת פט, רע"א.

(118) אג"ק שלו ח"ב ע' פ ואילך. וש"נ.

היחידות, כך, שהי' צורך בזהירות מיוחדת היכן לדבר אודות עסקנות ציבורית, ובאיזה אופן וכו' וכו'.

ל"יחידות" הגיעו איפוא כדי לשאול אודות ענין פרטי שנוגע לאיש פרטי או אשה פרטית בחייהם הפרטיים; שאלת עצה, בקשת ברכה וכו' וכו',

— יתכן שהזדמן לפעמים גם ענין של עסקנות, אבל לא זה הי' העיקר, כאמור, מפני הזהירות שדרש המצב, לא היו עסקנים ציבוריים צריכים להיות נוכחים בזמן שבו היו נכנסים אנשים רגילים שהיו צריכים עצה בעניניהם הפרטיים —

ולאו דוקא בענינים רוחניים, אלא יכול להיות גם בנוגע לענין גשמי — שהרי לפני שמישהו נכנס ליחידות, לא הי' מחוייב לספר (לא היום ולא אז) מהו הענין שבגללו רוצה להכנס. בשעה שנכנס — אז סיפר. אבל לא בשעה שנרשם להכנס, בגלל שהודיעו שבימים ושעות אלו יקבלו אנשים פרטיים.

כה. והגע עצמך:

מדובר אודות מאסר בגלל עסקנות שנוגע לכך "שלא תשתכח תורה מישראל" — שהרי באותה תקופה הי' רוב מנין ורוב בנין של עם ישראל תחת הממשלה ההיא.

והי' זה באותו זמן שהעסקנות הגיעה למעמד ומצב כזה שהם לא יכלו לסבול זאת יותר, ובאו לידי החלטה שיש לבצע את המאסר בפועל, למרות הסיכון מצד הספק אם כדאי הדבר או לא, בגלל הרעש שיתעורר מזה ("מ'וועט אויפהויבן אַ טומל") — שהרי המחשבה אודות המאסר היתה כבר כמה חדשים או כמה שנים לפני, אלא שבמשך כל הזמן עשו חשבון אם כדאי הדבר, וחשבו אולי יוכלו להגביל אותו וכו'; אך בסופו של דבר הגיע מעמד ומצב כזה שלא יכלו לסבול זאת יותר, והגיעו לידי החלט, שכדאי להכנס בכל הספיקות, ובלבד להפסיק עסקנות זו.

והידיעה אודות מעמד ומצב זה היתה גם אצל בעל המאסר — שהרי הוא הי' זה שהנהיג את כל הענין:

המצב אז לא הי' כמו היום, שעל כל ענין יכולים למנות מזכיר מיוחד, ולרשום בספרי זכרונות וכו'; הי' אסור לרשום או לספר לאדם שני או שלישי וכו' וכו'. ובמילא הי' הכל צריך להיות בזכרונו ועל שכמו, עם מספר אנשים הכי מצומצם, ובאופן שכל אחד ידע רק חלק בלבד, ומה שלא הי' נוגע לעבודתו שידע מזה, נזהרו שלא לספר לו — לא

בגלל החשד ח"ו, אלא בגלל הפחד שמצד היסורים רח"ל שהם יכולים לגרום (ובלשון הגמרא¹¹⁶: "אלמלא נגדוהו לחנני מישאל ועזרי"") עלול פלוני לפלוט מילה... ("זיך אַרויסקאַפן מיט אַ וואָרט") ולכן סיפרו לו רק המוכרח בלבד. ובזכרונו של מי היו והוכרחו להיות כל הענינים — רק אצל בעל המאסר בעצמו בלבד!

וכאן מספרים דבר פלא:

כמה התעסק בעל המאסר שעתיים לפני זה? — הוא הניח את כל הענינים הצדה, והקדיש כו"כ שעות כדי לשמוע בקשה של איש ואשה הפרטיים, בענין פרטי, ענין גשמי, ולראות מה יכול לעשות עבורו, לברכו או להקל צערו או לנחמו וכו' וכו'.

ומוסיפים בזה, שענין זה לא נעשה כדי לצאת י"ח, בשעות הפנויות, במעמד ומצב של מנוחה, אז עסקו גם במצות "ואהבת לרעך כמוך"¹¹⁷, אלא כפי שמוסיף ומדגיש שהי' יגע מקבלת האנשים ליחידות! ומובן בפשטות, שמה שהי' יגע — אין זה מענינים של מנוחה, ענינים שעושים כדי לצאת י"ח, אלא מענין שנעשה באופן של יגיעה — יגיעת בשר, ועוד ועיקר: יגיעת נפש, כיון שאין זה ענין שקשור עם מלאכת יד, מלאכה גשמית, כי אם ענין הקשור עם ריכוז המחשבה וכל הפרטים הקשורים עם רוחניות, אלא שמצד יגיעת הנפש מתעייף גם הגוף.

כו. ומזה יש ללמוד הוראה — במכל-שכן וקל-וחומר:

אם בשעה שצריך להבטיח "שלא תשתכח תורה מישראל", ולשמור על קיום ניצוץ הגחלת של רוב מנין ורוב בנין בני"י, הנה כשיודעים שכעת הגיעה השעה שמוקדשת לעזור לאיש ואשה פרטיים בענין פרטי, אפילו ענין גשמי, היו יכולים להניח הצדה את הדאגה הכללית, ולענות על ענין פרטי, תוך לקיחת אחריות על המענה, שזה מורה על תקיעת מחשבתו בחוזק כדי לכוין למענה הנכון —

הרי עאכ"כ כשהמצב הוא להיפך — כשתובעים ממנו להניח הצדה ענין פרטי שלו, ולאו דוקא ענין רוחני, אלא יכול להיות ענין גשמי, ובמקום זה לעסוק בענין שנוגע "שלא תשתכח תורה מישראל" — בודאי שדבר זה צריך להעשות, ולהעשות בכל ה"שטרעם".

כז. אך כאן נשאלת השאלה הידועה:

בשלמא כשמדובר אודות נשיא בישראל, נשיא הדור, כ"ק מו"ח

(117) קדושים יט, יח.

(116) כתובות לג, ריש ע"ב.